

PODSJETNIK

**ZA RAD BIRAČKIH ODBORA
ZA IZBOR ZASTUPNIKA U HRVATSKI SABOR**
na biračkim mjestima u
Republici Hrvatskoj

PODSJETNIK ZA RAD BIRAČKIH ODBORA – IZBORI ZA ZASTUPNIKE U HRVATSKI SABOR

SADRŽAJ

I.	UVOD	3
II.	PREUZIMANJE IZBORNOG MATERIJALA	4
III.	RAD BIRAČKOG ODBORA PRIJE POČETKA GLASOVANJA	5
	1. Uređenje biračkog mjesta.....	5
	2. Priprema biračkog odbora za početak glasovanja.....	5
	3. Organizacija rada biračkog odbora.....	6
IV.	OTVARANJE BIRAČKOG MJESTA	7
V.	RAD BIRAČKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA	7
	1. Općenito.....	7
	2. Postupci članova biračkog odbora u provedbi postupka glasovanja.....	7
	2.1. Utvrđivanje identiteta birača i postojanja biračkog prava.....	7
	2.2. Izvadci iz popisa birača i naputak biračima o načinu glasovanja.....	8
	2.2.1. Izvadci iz popisa birača.....	8
	2.2.2. Zaokruživanje rednih brojeva ispred imena i prezimena birača u izvadcima iz popisa birača.....	8
	2.2.3. Naputak biračima koji glasuju za liste izborne jedinice.....	9
	2.2.4. Naputak biračima pripadnicima nacionalnih manjina koji imaju pravo glasovati za kandidate u XII. izbornoj jedinici.....	9
	3. Glasovanje privremeno upisanih birača i glasovanje birača na temelju potvrde za glasovanje izvan mjesta prebivališta – žute potvrde i potvrde za glasovanje – plave potvrde.....	10
	3.1. Glasovanje birača koji su privremeno upisani.....	10
	3.2. Glasovanje na temelju potvrde za glasovanje izvan mjesta prebivališta – žute potvrde.....	10
	3.2.1. Glasovanje birača pomoću potvrde za glasovanje izvan mjesta prebivališta – žute potvrde na redovnom biračkom mjestu birača..	11
	3.3. Glasovanje na temelju potvrde za glasovanje – plave potvrde.....	12
	3.3.1. Evidencija birača koji je glasovao na temelju potvrde za glasovanje – plave potvrde u zapisniku o radu biračkog odbora.....	12
	4. Glasovanje birača s tjelesnom manom, slijepih i slabovidnih birača, nepismenih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto.....	13
	4.1. Glasovanje uz pomoć druge osobe.....	13
	4.2. Glasovanje birača koji nisu u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu.....	13
	4.2.1. Dostava obavijesti biračkom odboru o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu.....	13
	4.2.2. Postupanje biračkog odbora nakon zaprimanja obavijesti o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu i glasovanje birača koji ne može pristupiti biračkom mjestu u mjestu gdje se birač nalazi.....	14
	4.2.3. Postupanje biračkog odbora nakon povratka na biračko mjesto...	14
	4.2.4. Glasovanje birača ispred biračkog mjesta.....	15
	5. Postupak s punom glasačkom kutijom za vrijeme glasovanja.....	15

VI. ZATVARANJE BIRAČKOG MJESTA	16
VII. POSTUPCI BIRAČKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA	16
VIII. UTVRĐIVANJE REZULTATA GLASOVANJA NA BIRAČKOM MJESTU	17
1. Postupanje biračkog odbora prije otvaranja glasačkih kutija.....	17
1.1. Utvrđivanje ukupnog broja birača koji su glasovali na biračkom mjestu...17	
1.1.1. Utvrđivanje ukupnog broja birača koji su glasovali za liste izborne jedinice.....	17
1.1.2. Utvrđivanje ukupnog broja birača koji su glasovali za kandidate nacionalne/ih manjine/a.....	18
2. Postupanje biračkog odbora nakon otvaranja glasačkih kutija i naputak za utvrđivanje rezultata glasanja.....	19
2.1. Odvajanje nevažećih glasačkih listića od važećih iz glasačke kutije putem koje se glasuje za izbornu jedinicu.....	20
2.2. Utvrđivanje broja glasova koja je dobila svaka pojedina lista izborne jedinice.....	20
2.3. Utvrđivanje broja glasova za kandidate na pojedinoj listi za izbornu jedinicu.....	20
2.4. Odvajanje nevažećih glasačkih listića od važećih iz glasačke kutije putem koje se glasuje u XII. izornoj jedinici.....	21
3. Popunjavanje zapisnika o radu biračkog odbora.....	21
3.1. Korištenje aplikacije prilikom popunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora.....	25
4. Ispunjavanje kontrolnog lista.....	26
IX. DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA	27
X. PROMATRAČI	27
1. Pravo promatranja.....	27
2. Službena iskaznica.....	27
3. Zabrana isključenja promatranja i mogućnost ograničenja broja promatrača..	28
4. Prava i obveze promatrača.....	28
5. Prava i obveze izbornih tijela.....	28

I. UVOD

Predsjednica Republike Hrvatske raspisala je izbore za zastupnike u Hrvatski sabor Odlukom od 16. srpnja 2016.

Izbori će se održati 11. rujna 2016.

Podsjetnik za rad biračkih odbora temelji se na Zakonu o izborima zastupnika u Hrvatski sabor („Narodne novine“, broj 66/15-proč. tekst 104/15. - Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske, broj: U-I-1397/2015 od 24. rujna 2015.), Zakonu o registru birača („Narodne novine“, broj 144/12. i 105/15.) te Obvezatnim uputama Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske o pravima i dužnostima promatrača političkih stranaka, promatrača birača, promatrača nevladinih udruga i stranih promatrača broj Z V od 28. srpnja 2016., Obvezatnim uputama o načinu glasovanja birača s tjelesnom manom, slijepih i slabovidnih birača, nepismenih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto broj Z VII i Obvezatnim uputama o načinu uređenja biračkog mjesta broj Z VIII od 3. kolovoza 2016.

Navedeni zakoni i Obvezatne upute Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske objavljene su u „Narodnim novinama“ i na internetskim stranicama Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske – www.izbori.hr .

II. PREUZIMANJE IZBORNOG MATERIJALA

Za glasovanje za izbor zastupnika u Hrvatski sabor, općinsko odnosno gradsko izborno povjerenstvo dostavlja biračkom odboru sljedeći izborni materijal i pribor za glasovanje:

- glasačke listiće za izbor zastupnika u Hrvatski sabor za liste izborne jedinice
- glasačke listiće za izbor zastupnika u Hrvatski sabor za kandidate u izbornoj jedinici u kojoj se bira/ju zastupnik/ci nacionalne/ih manjine/a (dalje: XII. izborna jedinica)
- obrasce zapisnika o radu biračkog odbora za izbor zastupnika u Hrvatski sabor OZ-OZ-37, OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43 i prijepise zapisnika o radu biračkih odbora
- kontrolne listove (uz izborni materijal za I.- X. izbornu jedinicu)
- izvadke iz popisa birača:
 - 1) izvadak iz popisa birača označen oznakom „A“ na kojem su navedeni birači koji će na tom biračkom mjestu glasovati prema mjestu prebivališta (dalje: izvadak iz popisa birača „A“)
 - 2) izvadak iz popisa birača označen oznakom „B“ na kojem su navedeni birači koji su privremeno ispisani (dalje: izvadak iz popisa birača „B“)
 - 3) evidencija privremeno upisanih birača „C“ na kojem su privremeno upisani birači koji glasuju izvan mjesta prebivališta (dalje: izvadak iz popisa birača „C“) ili prazan obrazac označen oznakom „C“
- oglas sa svim prihvaćenim listama i imenima i prezimenima kandidata izborne jedinice te svim prihvaćenim kandidaturama XII. izborne jedinice i naputkom o načinu glasovanja
- pribor za glasovanje:
 - 1) glasačke kutije sa sigurnosnim naljepnicama i trobojnim koncem
 - 2) naljepnice sa serijskim brojem za svaku glasačku kutiju
 - 3) više kemijskih olovaka
 - 4) više grafitnih olovaka
 - 5) više listova bijelog papira
 - 6) više omotnica, a osobito za:
 - a) neupotrijebljene glasačke listiće
 - b) nevažeće glasačke listiće
 - c) glasačke listiće kojima će se glasovati izvan biračkog mjesta
 - d) potvrde za glasovanje
 - 7) više košuljica (presavijeni A3 papir) za važeće glasačke listiće.

Birački odbor preuzet će izborni materijal i pribor za glasovanje od općinskog odnosno gradskog izbornog povjerenstva u pravilu dan prije održavanja izbora.

Predsjednik odnosno zamjenik predsjednika biračkog odbora potpisat će potvrdu o preuzimanju izbornog materijala i pribora za glasovanje.

III. RAD BIRAČKOG ODBORA PRIJE POČETKA GLASOVANJA

1. Uređenje biračkog mjesta

Predsjednik i članovi biračkog odbora, odnosno njihovi zamjenici (dalje: **članovi biračkog odbora**), uređuju prostoriju za glasovanje na biračkom mjestu, u pravilu, večer prije dana izbora.

Članovi biračkog odbora moraju najkasnije jedan sat prije početka glasovanja doći na biračko mjesto u prostorije u kojima će se glasovati i, ako to nisu učinili dan ranije, uređuju prostoriju za glasovanje.

Članovi biračkog odbora će provjeriti je li sav promidžbeni materijal uklonjen s biračkog mjesta i iz njegove neposredne blizine (u krugu od oko 50 metara). Ako promidžbeni materijal nije uklonjen s biračkog mjesta i iz njegove neposredne blizine, članovi biračkog odbora će ga bez odlaganja ukloniti.

Birački odbor je dužan, neposredno prije otvaranja biračkog mjesta, na biračkom mjestu vidljivo istaknuti oglas sa svim prihvaćenim listama i imenima i prezimenima kandidata izborne jedinice te sa svim prihvaćenim kandidaturama u XII. izornoj jedinici i naputkom o načinu glasovanja.

U prostorijama za glasovanje smiju se isticati državni simboli u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o grbu, zastavi i himni Republike Hrvatske te zastavi i lenti Predsjednika Republike Hrvatske kao što su grb Republike Hrvatske i zastava Republike Hrvatske te obilježja županija, gradova odnosno općina sukladno njihovom statutu.

Kod uređenja prostorija mora se osigurati tajnost glasovanja paravanima ili sl. tako da nitko u prostoriji ne može vidjeti kako je birač popunio glasački listić.

2. Priprema biračkog odbora za početak glasovanja

Članovi biračkog odbora će pregledati primljeni izborni materijal i rasporediti ga za početak glasovanja tako da će:

- **provjeriti** jesu li zaprimljeni odgovarajući izvadci iz popisa birača i **utvrditi** je li svaki izvadak zaključen rednim brojem, ovjeren te potpisan od strane nadležnog tijela
- **utvrditi** broj primljenih glasačkih listića
- **provjeriti** jesu li zaprimljeni obrasci zapisnika o radu biračkog odbora (obraci OZ-37, OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43) te prijepisi zapisnika o radu biračkog odbora
- **provjeriti** jesu li zaprimljene glasačke kutije i za svaku glasačku kutiju naljepnica sa serijskim brojem glasačke kutije te sigurnosne naljepnice, trobojni konac, shema sklapanja glasačke kutije i grb Republike Hrvatske
- **pregledati** glasačke kutije i nakon što se uvjere da su glasačke kutije prazne, na mjestima na kojima se otvaraju **zatvoriti** ih sigurnosnim naljepnicama (na način kako je to objašnjeno u priloženoj shemi uz glasačke kutije)
- **istaknuti** oznaku izborne jedinice na prednju stranu jedne glasačke kutije, a na drugu glasačku kutiju vidljivu oznaku "XII."
- **zalijepiti** naljepnicu sa serijskim brojem glasačke kutije na bilo koju bočnu stranu

glasačke kutije u gornjem dijelu

- **staviti** kemijske olovke na svako mjesto na kojemu će birači glasovati i
- **pomiješati** glasačke listiće tako da nisu složeni po serijskim brojevima i **lepezasto ih postaviti** na stol na način da se ne vidi serijski broj glasačkog listića.

3. Organizacija rada biračkog odbora

Prije početka rada, predsjednik biračkog odbora organizirat će rad biračkog odbora na način da:

- najmanje jedan član biračkog odbora utvrđuje identitet birača i provjerava je li birač upisan u izvadak iz popisa birača i zaokružuje redni broj ispred imena i prezimena birača koji je pristupio glasovanju,
- najmanje jedan član biračkog odbora uručuje glasački listić biraču i objašnjava način glasovanja,
- najmanje jedan član biračkog odbora pazi da se glasački listić ubaci u odgovarajuću glasačku kutiju.

IV. OTVARANJE BIRAČKOG MJESTA

Biračko mjesto otvara se u 07:00 sati.

V. RAD BIRAČKOG ODBORA ZA VRIJEME GLASOVANJA

1. Općenito

Glasovanje traje neprekidno od 07:00 do 19:00 sati.

Birački odbor izravno provodi glasovanje birača na biračkom mjestu te osigurava pravilnost i tajnost glasovanja.

Tijekom cijelog vremena glasovanja na biračkom mjestu mora neprekidno biti nazočno najmanje tri člana biračkog odbora ili njihovi zamjenici.

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, ali i nakon zatvaranja biračkog mjesta. Kad je to potrebno radi očuvanja reda i mira te radi nesmetanog odvijanja glasovanja, predsjednik biračkog odbora može zatražiti pomoć policije.

Nitko, osim pripadnika policije na poziv predsjednika biračkog odbora, ne smije doći na biračko mjesto naoružan.

2. Postupci članova biračkog odbora u provedbi postupka glasovanja

2.1. Utvrđivanje identiteta birača i postojanja biračkog prava

Predsjednik biračkog odbora odnosno član biračkog odbora **zadužen za provjeru identiteta birača** utvrđuje identitet birača i provjerava ima li birač pravo glasovati.

Identitet birača utvrđuje se uvidom u:

- osobnu iskaznicu
- putovnicu
- vozačku dozvolu odnosno
- koju drugu javnu ispravu s fotografijom **na temelju koje se može nedvojbeno utvrditi identitet birača.**

Nakon što se utvrdi identitet birača, potrebno je provjeriti je li birač upisan u izvadak iz popisa birača.

Ako predsjednik biračkog odbora ili od njega ovlašteni član utvrdi da birač nije upisan u izvadke iz popisa birača označene oznakama „A“, „B“ ili „C“, neće mu dopustiti glasovanje, osim u slučaju kada birač odgovarajućom potvrdom nadležnog tijela dokaže da ima pravo glasovati na tom biračkom mjestu (potvrdom za glasovanje; dalje: plavom potvrdom ili potvrdom za glasovanje izvan mjesta prebivališta; dalje žutom potvrdom).

2.2. Izvadci iz popisa birača i naputak biračima o načinu glasovanja

2.2.1. Izvadci iz popisa birača

Za prikaz izvadaka iz popisa birača i pojašnjenje na koji način birački odbor zaokružuje redne brojeve ispred imena i prezimena birača u izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“ kada birač pristupi glasovanju i glasuje, **vidjeti Privitak I.**

2.2.2. Zaokruživanje rednih brojeva ispred imena i prezimena birača u izvadcima iz popisa birača

Nakon što birački odbor utvrdi da je birač upisan u izvadak iz popisa birača „A“, provjerava:

- je li birač pripadnik hrvatskog naroda i birač ostalih nacionalne/ih manjine/a koje mogu glasovati samo za liste izborne jedinice (za kojeg je na izvadku iz popisa birača upisan redni broj ispred imena i prezimena samo u stupcu „L“) odnosno
- je li birač pripadnik nacionalne manjine koji ima pravo glasovati za kandidate u XII. izbornoj jedinici (za kojeg je na izvadku iz popisa birača upisan redni broj ispred imena i prezimena u stupcu „L“, ali i redni broj ispred imena i prezimena u stupcu „I“, „II“, „III“, „IV“, „V“ ili „VI“).

VAŽNO!

Prilikom zaokruživanja rednog broja ispred imena i prezimena birača koji je pristupio glasovanju potrebno je voditi računa o tome glasuje li birač – pripadnik nacionalne manjine, za listu izborne jedinice **ili** za kandidate u XII. izbornoj jedinici te shodno tome na izvadku iz popisa birača treba zaokružiti redni broj u odgovarajućem stupcu.

Birački odbor će ispred imena i prezimena birača:

- a) ako je birač pripadnik hrvatskog naroda i ostalih nacionalnih manjina koje nemaju pravo glasovati za kandidate u XII. izbornoj jedinici – **zaokružiti odgovarajući redni broj u stupcu „L“**
- b) ako je birač pripadnik nacionalne/ih manjine/a koji ima pravo glasovati za kandidate u XII. izbornoj jedinici, a glasuje za jednu od lista izborne jedinice – **zaokružiti odgovarajući redni broj u stupcu „L“**
- c) ako je birač pripadnik nacionalne/ih manjine/a koji ima pravo glasovati za kandidate u XII. izbornoj jedinici i glasuje za kandidate u XII. izbornoj jedinici – **zaokružiti odgovarajući redni broj u stupcu „I“, „II“, „III“, „IV“, „V“ ili „VI“.**

2.2.3. Naputak biračima koji glasuju za liste izborne jedinice

Biraču će se na biračkom mjestu uručiti glasački listić izborne jedinice. Član biračkog odbora **zadužen za uručenje glasačkih listića biračima** predaje biraču glasački listić kojeg je prethodno **nasumično** izvukao iz lepezasto postavljenih glasačkih listića okrenutih da se ne vidi serijski broj glasačkog listića i daje usmenu uputu biraču o načinu glasovanja i to, primjerice:

„Otiđite do paravana koji je trenutno slobodan ili do slobodnog mjesta određenog za glasovanje.

Prije glasovanja pročitajte naputak o načinu glasovanja na glasačkom listiću.

Kemijskom olovkom na glasačkom listiću zaokružite redni broj ispred naziva samo jedne kandidacijske liste. Ako želite jednoj kandidatkinji/kandidatu, s liste za koju ćete glasovati, dati prednost pred drugim kandidatkinjama/kandidatima na toj listi zaokružite i redni broj ispred imena i prezimena samo jedne kandidatkinje/kandidata kojoj/kojem dajete prednost (preferirani glas).

Nakon toga, presavijte glasački listić i ubacite ga u glasačku kutiju.“

2.2.4. Naputak biračima pripadnicima nacionalnih manjina koji imaju pravo glasovati za kandidate u XII. izbornoj jedinici

Birača pripadnika nacionalne manjine koji ima pravo glasovati za kandidate u XII. izbornoj jedinici upoznat će se s njegovim pravom da može glasovati za liste izborne jedinice ili da može zatražiti glasački listić za izbor zastupnika nacionalne/ih manjina.

Ako birač pripadnik nacionalne manjine **odluči glasovati za liste izborne jedinice**, tada birački odbor postupa na način opisan pod točkom 2.2.3.

Ako birač pripadnik nacionalne manjine **zatraži glasački listić za izbor zastupnika nacionalne/nacionalnih manjina**, član biračkog odbora zadužen za uručenje glasačkih listića predaje biraču odgovarajući glasački listić kojeg je prethodno nasumično izvukao iz lepezasto postavljenih glasačkih listića okrenutih da se ne vidi serijski broj glasačkog listića i daje usmenu uputu biraču o načinu glasovanja i to, primjerice:

„Otiđite do paravana koji je trenutno slobodan ili do slobodnog mjesta određenog za glasovanje.

*Prije glasovanja pročitajte naputak o načinu glasovanja na glasačkom listiću. **Kemijskom olovkom na glasačkom listiću zaokružite redni broj ispred imena jedne/jednog kandidatkinja/kandidata za izbor zastupnika nacionalne/ nacionalnih manjina za kojeg/koje želite glasovati.***

Nakon toga, presavijte glasački listić i ubacite ga u odgovarajuću glasačku kutiju.“

U odnosu na glasovanje pripadnika srpske nacionalne manjine, birača treba uputiti da može glasovati za najmanje **jednog**, a najviše **tri** kandidata.

VAŽNO!

Na opisan način može glasovati jedino birač pripadnik nacionalne manjine kojem je u izvadku iz popisa birača upisan podatak o pripadnosti određenoj nacionalnoj manjini čiji pripadnici glasuju za kandidate u XII. izbornoj jedinici.

Birač koji je u izvadku iz popisa birača upisan **bez podatka o nacionalnoj pripadnosti** može glasovati samo za liste izborne jedinice.

Član biračkog odbora koji se brine da se glasački listić ubaci u odgovarajuću glasačku kutiju mora uputiti birača da se glasački listić određene vrste (boje) ubaci u za to određenu glasačku kutiju. Taj se član biračkog odbora mora čitavo vrijeme nalaziti u takvom položaju da u svakom trenutku može vidjeti obje glasačke kutije.

3. Glasovanje privremeno upisanih birača i glasovanje birača na temelju potvrde za glasovanje izvan mjesta prebivališta – žute potvrde i potvrde za glasovanje - plave potvrde

VAŽNO!

Birači koji će glasovati izvan mjesta svog prebivališta i privremeno su upisani u izvadak iz popisa birača "C", kao i birači koji su pribavili žutu potvrdu, a glasovat će **unutar izborne jedinice u kojoj imaju prebivalište, glasovat će na redovnim biračkim mjestima.**

Potrebno je razlikovati:

- birače koji su privremeno upisani u izvadak iz popisa birača „C“
- birače koji će glasovati na temelju žute potvrde i
- birače koji na dan održavanja izbora nisu upisani niti u jedan izvadak iz popisa birača i mogu glasovati na temelju plave potvrde.

3.1. Glasovanje birača koji su privremeno upisani

Birač koji je izvršio privremeni upis uz naznaku adrese na kojoj će se zateći na dan održavanja izbora (a riječ je o adresi koja se nalazi u istoj izbornoj jedinici kojoj pripada birač) glasuje na redovnom biračkom mjestu unutar svoje izborne jedinice.

Kad biračkom odboru pristupi birač koji je upisan u izvadak iz popisa birača „C“, birački odbor će u izvadku iz popisa birača „C“ zaokružiti redni broj ispred imena i prezimena birača, kao znak da je pristupio glasovanju i biraču omogućiti glasovanje bez predodjenja žute potvrde.

3.2. Glasovanje na temelju potvrde za glasovanje izvan mjesta prebivališta – žute potvrde

Birači s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji će se na dan održavanja izbora zateći izvan mjesta svog prebivališta, iznimno mogu od nadležnog ureda državne uprave zatražiti žutu

potvrdu, na temelju koje će moći glasovati na bilo kojem redovnom biračkom mjestu unutar svoje izborne jedinice.

Kako bi mogli ostvariti pravo na glasovanje, birači kojima je izdana žuta potvrda, dužni su istu predočiti i predati biračkom odboru.

U tom slučaju birački odbor će:

- zadržati žutu potvrdu koju je birač donio sa sobom
- navedenog birača sa svim podacima sadržanim u potvrdi **dopisati** u izvadak iz popisa birača „C“, odnosno u prazan i neovjeren obrazac označen oznakom „C“
- u izvadku iz popisa birača „C“, odnosno praznom i neovjerenom obrascu, zaokružiti redni broj ispred imena i prezimena birača, kao znak da je birač pristupio glasovanju i
- biraču omogućiti glasovanje.

Sve zadržane žute potvrde birački odbor će priložiti uz izvadak iz popisa birača „C“ i zajedno s ostalim izbornim materijalom po završetku glasovanja dostaviti nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu.

VAŽNO!

Birači koji glasuju izvan mjesta svog prebivališta i privremeno su upisani u izvadak iz popisa birača "C", kao i birači koji su pribavili žutu potvrdu, a glasuju na biračkim mjestima **izvan izborne jedinice u kojoj imaju prebivalište, glasuju na posebnim biračkim mjestima na kojima privremeno upisani birači glasuju za liste izborne jedinice prema mjestu prebivališta i kandidate u XII. izornoj jedinici .**

Prilikom glasovanja privremeno upisanih birača i birača koji glasuju na temelju žute potvrde na posebnim biračkim mjestima, na odgovarajući se način primjenjuje postupak opisan u točkama 3.1. i 3.2.

3.2.1. Glasovanje birača na temelju potvrde za glasovanje izvan mjesta prebivališta – žute potvrde, na redovnom biračkom mjestu birača

Birač koji je pribavio žutu potvrdu, može glasovati i na svom redovnom biračkom mjestu.

Na tom biračkom mjestu birač je upisan u izvadak iz popisa birača označen oznakom „B“.

Kad birač biračkom odboru predoči i preda žutu potvrdu, birački odbor će:

- zadržati žutu potvrdu koju je birač donio sa sobom
- zaokružiti redni broj ispred imena i prezimena birača u izvadku iz popisa birača označenog oznakom „B“ i
- biraču omogućiti glasovanje.

Sve zadržane žute potvrde birački odbor će priložiti uz izvadak iz popisa birača označen oznakom „B“ i zajedno s ostalim izbornim materijalom po završetku glasovanja dostaviti nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu.

Kad birač koji je pribavio žutu potvrdu, dođe na svoje redovno biračko mjesto, na kojem je upisan u izvadak iz popisa birača "B" i sa sobom nema žutu potvrdu koju bi mogao predati biračkom odboru, **birački odbor mu neće dopustiti glasovanje.**

VAŽNO!

Broj dopisanih birača u izvadku iz popisa birača „C“ i broj zaokruženih rednih brojeva u izvadku iz popisa birača “B” mora biti jednak broju zadržanih žutih potvrda.

3.3. Glasovanje na temelju potvrde za glasovanje – plave potvrde

Potrebno je razlikovati situacije glasovanja birača koji glasuju na temelju žute potvrde, od slučaja glasovanja birača koji nije niti u jedan izvadak dostavljen na biračko mjesto, tj. birača koji glasuju na temelju plave potvrde

Birač koji **na dan održavanja izbora** pristupi na biračko mjesto prema adresi svog prebivališta, a nije upisan niti u jedan izvadak iz popisa birača dostavljen na biračko mjesto, može **na dan izbora** dokazivati pravo na glasovanje na način da od nadležnog ureda državne uprave koji vodi popise birača pribavi plavu potvrdu.

Ako taj birač na biračko mjesto dođe bez navedene potvrde, birački odbor ga je dužan obavijestiti o pravu na glasovanje pomoću plave potvrde i uputiti nadležnom uredu državne uprave.

Biraču kojemu je izdana plava potvrda, birački odbor će omogućiti glasovanje postupajući na način opisan u točki 2.2.3.

Ako bi iz plave potvrde proizlazilo da je birač pripadnik nacionalne manjine koji, može glasovati za liste izborne jedinice ili za kandidata/e u XII. izbornoj jedinici, birački odbor je dužan postupiti na način opisan u točki 2.2.4.

3.3.1. Evidencija birača koji je glasovao pomoću plave potvrde u zapisniku o radu biračkog odbora

Birač koji je glasovao pomoću plave potvrde, plavu će potvrdu predati biračkom odboru koji će birača u zapisniku o radu biračkog odbora evidentirati na sljedeći način:

U glavi VIII. pod točkama Toč.VIII.5. i Toč.VIII.6 zapisnika o radu biračkog odbora (obrazac OZ –37), odnosno točkom **Toč.VIII.5.** zapisnika o radu biračkog odbora (obrasci OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43) birački odbor će upisati ukupan broj birača na tom biračkom mjestu koji su glasovali na temelju plave potvrde.

Pritom treba paziti na sljedeće:

- na opisan se način u zapisnik o radu biračkog odbora ne upisuju birači koji su na biračko mjesto pristupili sa žutom potvrdom već se oni zaokružuju u izvadku iz popisa birača „B“ (vidjeti točku 3.2.1.), odnosno dopisuju u izvadku iz popisa birača „C“ ili u prazan i neovjeren obrazac označen oznakom „C“ (vidjeti točku 3.2.),
- birač koji glasuje na temelju plave potvrde, ne dopisuje se u izvadku iz popisa birača jer je ta potvrda sastavni dio izvadka iz popisa birača "A" te je navedenu potvrdu birački odbor dužan priložiti uz taj izvadak kao njegov sastavni dio

- prilikom evidentiranja birača koji je glasovao pomoću plave potvrde u zapisniku o radu biračkog odbora, potrebno je voditi računa da li je birač glasovao za liste izborne jedinice (kada će se birač evidentirati u Toč.VIII.5. i Toč.VIII.6. obrasca OZ-37) ili, u slučaju da je riječ o biraču pripadniku nacionalne manjine – da li je glasovao za kandidate u XII. izbornoj jedinici (kada će se birač evidentirati u Toč.VIII.5. obrazaca OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43).

4. Glasovanje birača s tjelesnom manom, slijepih i slabovidnih birača, nepismenih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto

4.1. Glasovanje uz pomoć druge osobe

Glasovanje se obavlja osobno.

Iznimno, kada na biračko mjesto pristupi birač koji zbog kakve **tjelesne mane** (sljepoća, slabovidnost, oštećenje gornjih ekstremiteta ili druga oštećenja koja mu onemogućavaju samostalno glasovanje) ili zbog toga što je **nepismen** ne bi mogao samostalno glasovati i na biračko mjesto dođe sa drugom osobom (koja ne smije biti član biračkog odbora), koja je pismena i koja će za njega, po njegovoj ovlasti i uputi, zaokružiti redni broj ispred naziva kandidacijske liste, te broj ispred imena i prezimena jednog kandidata sa te kandidacijske liste, odnosno redni broj ispred imena i prezimena kandidata za izbor zastupnika nacionalne/ih manjine/a, predsjednik biračkog odbora **dozvolit** će takvo glasovanje.

Birače koji su glasovali uz pomoć druge osobe mora se poimenično navesti u zapisniku o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (odjeljci V., obrazaca OZ-37, OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43).

4.2. Glasovanje birača koji nisu u mogućnosti pristupiti biračkom mjestu

4.2.1. Dostava obavijesti biračkom odboru o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu

Birački odbor omogućit će glasovanje biraču koji zbog teže bolesti, tjelesnog oštećenja ili nemoći nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto radi glasovanja (jer je bolestan kod kuće, osoba s invaliditetom, nepokretna osoba i sl.), ako birač o tome obavijesti nadležno izborno povjerenstvo najranije tri dana prije dana održavanja izbora ili birački odbor do 12:00 sati na dan održavanja izbora.

Izorno povjerenstvo koje je birač pravovremeno obavijestio da ne može pristupiti na biračko mjesto dužno je o tome dostaviti obavijest predsjedniku ili zamjeniku predsjednika biračkog odbora, zajedno sa cjelokupnim izbornim materijalom.

Birački odbor će svakom biraču koji je o nemogućnosti pristupa biračkom mjestu **pravovremeno** obavijestio izborno povjerenstvo, odnosno na dan izbora do 12,00 sati birački odbor, omogućiti glasovanje u mjestu gdje se taj birač nalazi.

Iznimno, kada je birački odbor nakon 12,00 sati na dan izbora, obaviješten da birač koji ne može pristupiti biračkom mjestu želi glasovati, tom će biraču omogućiti glasovanje ako

ocijeni da će takvo glasovanje moći provesti bez ometanja glasovanja drugih birača na biračkom mjestu.

4.2.2. Postupanje biračkog odbora nakon zaprimanja obavijesti o nemogućnosti pristupa birača biračkom mjestu i glasovanje birača koji ne može pristupiti biračkom mjestu u mjestu gdje se birač nalazi

Radi omogućavanja glasovanja birača koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, predsjednik biračkog odbora će prvo provjeriti je li birač za kojeg je zatraženo glasovanje izvan biračkog mjesta upisan u izvadak iz popisa birača, a zatim će odrediti najmanje dva člana biračkog odbora ili zamjenike članova biračkog odbora koji će birača posjetiti u mjestu u kojem se nalazi i omogućiti mu tajno glasovanje.

Kako bi se navedeno osiguralo potrebno je sa biračkog mjesta uzeti više glasačkih listića kako bi birač mogao nasumično odabrati jedan od više glasačkih listića te kako bi se smanjila mogućnost saznanja serijskog broja glasačkog listića radi zaštite prava tajnosti glasovanja.

Kad birački odbor uvidom u izvadak iz popisa birača za tog birača utvrdi da je pripadnik nacionalne manjine pripadnici koje imaju pravo glasovati za kandidate u XII. izbornoj jedinici, članovi biračkog odbora koji su određeni da ga posjete obvezatno će ponijeti glasačke listiće na kojima se glasuje za jednu od lista izborne jedinice te glasačke listiće za izbor kandidata u XII. izbornoj jedinici sukladno njegovoj nacionalnoj pripadnosti.

Članovi biračkog odbora će birača koji ima pravo glasovati za kandidate u XII. izbornoj jedinici, a kojeg posjećuju u mjestu gdje se nalazi upoznati s njegovim pravom da ima pravo glasovati za liste izborne jedinice ili za kandidate u XII. izbornoj jedinici.

Potom će članovi biračkog odbora biraču, prema njegovom izboru, dati da nasumično odabere jedan od više ponijetih odgovarajućih listića (za izbornu jedinicu ili za kandidate u XII. izbornoj jedinici) i omogućiti mu glasovanje, vodeći računa o tajnosti glasovanja.

Nakon glasovanja, birač će sam presaviti glasački listić, staviti ga u zasebnu omotnicu i zatvoriti je u prisutnosti članova biračkog odbora.

Na omotnicu s glasačkim listićem upisat će se za koju je izbornu jedinicu (izbornu jedinicu prema mjestu prebivališta ili za XII. izbornu jedinicu) birač glasovao.

4.2.3. Postupanje biračkog odbora nakon povratka na biračko mjesto

Članovi biračkog odbora će po povratku na biračko mjesto predati omotnicu predsjedniku biračkog odbora koji će izvaditi presavijeni glasački listić iz omotnice i odmah, bez pregledavanja, presavijeni glasački listić ubaciti u odgovarajuću glasačku kutiju, a preostale neiskorištene glasačke listiće će priložiti uz ostale neiskorištene glasačke listiće na tom biračkom mjestu.

Nakon toga, predsjednik biračkog odbora ili osoba koju on odredi, dužan je na izvadku iz popisa birača zaokružiti redni broj u odgovarajućem stupcu izvadka ispred imena i prezimena birača koji je glasovao na opisani način.

Prilikom zaokruživanja rednog broja ispred imena i prezimena birača koji je glasovao izvan biračkog mjesta, potrebno je posebnu pažnju posvetiti tome da li je birač glasovao za liste izborne jedinice ili za kandidate u XII. izornoj jedinici i shodno tome zaokružiti odgovarajući redni broj na izvadku iz popisa birača i odmah ga upisati u zapisnik o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (odjeljci V., obrazaca OZ-37, OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43).

4.2.4. Glasovanje birača ispred biračkog mjesta

Kada biračko mjesto, pored svih nastojanja da se osigura pristupačnost osobama s invaliditetom, ne zadovoljava zahtjeve pristupačnosti osobama s invaliditetom, a birač - osoba s invaliditetom dođe ispred biračkog mjesta i izrazi želju glasovati, predsjednik biračkog odbora odredit će dva člana biračkog odbora ili zamjenike članova biračkog odbora i uputiti ih da ispred biračkog mjesta omoguće biraču - osobi s invaliditetom glasovanje.

Birački odbor će tom biraču omogućiti glasovanje na način opisan u točki 4.2.2., a nakon glasovanja birača birački odbor će postupiti na način opisan u točki 4.2.3.

5. Postupak s punom glasačkom kutijom za vrijeme glasovanja

U slučaju da se za vrijeme glasovanja pojedina glasačka kutija potpuno napuni glasačkim listićima, članovi biračkog odbora istu **ne smiju prazniti prije završetka glasovanja na biračkom mjestu**, već ju moraju zatvoriti sigurnosnom naljepnicom tako da je u cijelosti zatvoren otvor kroz koji se glasački listići ubacuju.

Takva puna glasačka kutija se ne smije ostaviti bez nadzora već se odlaže na mjesto vidljivo članovima biračkog odbora.

Na mjesto pune glasačke kutije stavlja se druga, prethodno pregledana, prazna i zatvorena glasačka kutija.

Na prednju stranu nove glasačke kutije treba se istaknuti oznaku izborne jedinice u kojoj se provodi glasovanje, odnosno vidljivu oznaku „XII.“, ovisno o tome koju glasačku kutiju zamjenjuje. Na bilo koju bočnu stranu nove glasačke kutije treba nalijepiti naljepnicu sa serijskim brojem glasačke kutije.

VI. ZATVARANJE BIRAČKOG MJESTA

Biračko mjesto se zatvara u 19:00 sati, ali će se biračima koji su se zatekli na biračkom mjestu u 19:00 sati, omogućiti glasovanje i nakon 19:00 sati.

VII. POSTUPCI BIRAČKOG ODBORA NAKON ZATVARANJA BIRAČKOG MJESTA

Predsjednik biračkog odbora će nakon zatvaranja biračkog mjesta utvrditi jesu li na biračkom mjestu ostale samo one osobe koje mogu prisustvovati postupku utvrđivanja rezultata glasovanja i to:

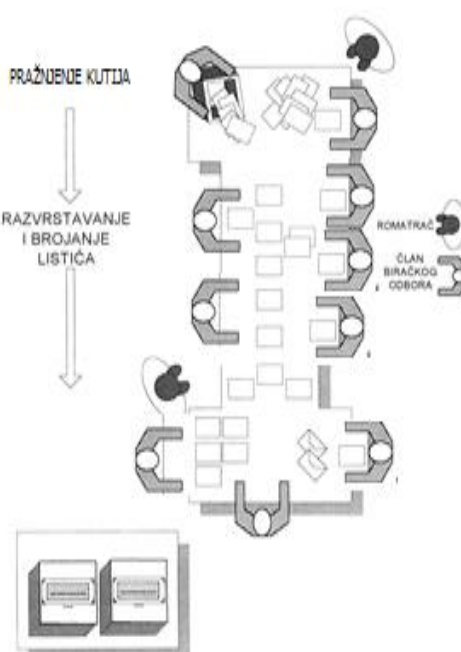
- svi članovi biračkog odbora, odnosno njihovi zamjenici i
- promatrači.

Sve ostale osobe predsjednik biračkog odbora će udaljiti s biračkog mjesta.

Birački odbor će pripremiti prostoriju biračkog mjesta za postupak prebrojavanja glasova, po mogućnosti tako da se u sredinu prostorije postavi više stolova (ili jedan veći stol), tako da članovi biračkog odbora, odnosno njihovi zamjenici mogu sjesti oko stola na kojem će se prebrojavati glasovi.

Promatračima se mora omogućiti promatranje postupka prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja na način da ne ometaju rad biračkog odbora.

Slika 1. Primjer načina pripreme biračkog mjesta za početak prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja

VIII. UTVRĐIVANJE REZULTATA GLASOVANJA NA BIRAČKOM MJESTU

1. Postupanje biračkog odbora prije otvaranja glasačkih kutija

Predsjednik biračkog odbora osigurava da niti jedan od članova, odnosno zamjenika članova biračkog odbora, u tijeku postupka prebrojavanja **ne smije kod sebe imati kemijsku olovku, nalivpero ili slično sredstvo za pisanje, već samo grafitnu olovku.**

Kemijska olovka koristi se tek pri ispunjavanju zapisnika o radu biračkog odbora, nakon čega se ponovno odlaže.

Članovi biračkog odbora **zajednički započinju i dovršavaju** čitav postupak brojanja i utvrđivanja rezultata glasovanja.

Birački odbor najprije će prebrojiti **neupotrijebljene** glasačke listiće na kojima se glasuje za jednu od lista izborne jedinice i **neupotrijebljene** glasačke listiće na kojima se glasuje za kandidate nacionalne/ih manjine/a te neupotrijebljene listiće staviti u za to posebno označene omotnice, koje će zapečatiti i na njima upisati broj takvih listića.

1.1. Utvrđivanje ukupnog broja birača koji su glasovali na biračkom mjestu

Birački odbor utvrđuje ukupan broj birača koji su glasovali na biračkom mjestu.

1.1.1. Utvrđivanje ukupnog broja birača koji su glasovali za liste izborne jedinice

Birački odbor će utvrditi:

- koliko je birača glasovalo **prema izvadku iz popisa birača „A“** - tako da zbroji zaokružene redne brojeve ispred imena i prezimena birača koje je birački odbor zaokružio u izvadku iz popisa birača „A“, u stupcu „L“,
- koliko je birača glasovalo **prema izvadku iz popisa birača „B“** - tako da zbroji zaokružene redne brojeve ispred imena i prezimena birača koje je birački odbor zaokružio u izvadku iz popisa birača „B“, u stupcu „L“
- koliko je birača glasovalo prema **izvadku iz popisa birača „C“** - tako da zbroji zaokružene redne brojeve ispred imena i prezimena birača koje je birački odbor zaokružio u izvadku iz popisa birača „C“, u stupcu „L“.

VAŽNO!

Broj zaokruženih rednih brojeva u izvadku iz popisa birača „B“ i broj dopisanih birača u izvadku iz popisa birača „C“ mora biti jednak broju zadržanih žutih potvrda

Broj birača koji je glasovao **prema izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“**, birački odbor će upisati u zapisnik o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (Toč.VIII.9., Obrazac OZ-37).

Nakon što je birački odbor utvrdio koliko je birača glasovalo prema izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“, prebrojat će i plave potvrde kako bi utvrdio koliko je ukupno birača glasovalo na biračkom mjestu za liste izborne jedinice.

Broj birača koji su glasovali na temelju plave potvrde upisuje se u zapisnik o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (Toč.VIII.5. i Toč.VIII.6., Obrazac OZ-37).

VAŽNO!

Ukupan broj birača koji je glasovao na biračkom mjestu utvrđuje se tako da se zbroj birača koji je glasovao prema izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“ uveća za broj birača koji su glasovali na temelju plavih potvrda.

Ukupan broj birača koji je glasovao na biračkom mjestu upisuje se u zapisnik o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (Toč.VIII.10., Obrazac OZ-37).

1.1.2. Utvrđivanje ukupnog broja birača koji su glasovali za kandidate nacionalne/ih manjine/a

Birački odbor će utvrditi:

- koliko je birača pripadnika svake nacionalne manjine ili skupine nacionalnih manjina glasovalo **prema izvadku iz popisa birača „A“** - tako da zbroji zaokružene redne brojeve ispred imena i prezimena birača pripadnika nacionalne manjine koje je birački odbor zaokružio u izvadku iz popisa birača „A“, u stupcu „I“, „II“, „III“, „IV“, „V“ ili „VI“;
- koliko je birača pripadnika svake nacionalne manjine ili skupine nacionalnih manjina glasovalo **prema izvadku iz popisa birača „B“** - tako da zbroji zaokružene redne brojeve ispred imena i prezimena birača pripadnika nacionalne manjine koje je birački odbor zaokružio u izvadku iz popisa birača „B“, u stupcu „I“, „II“, „III“, „IV“, „V“ ili „VI“;
- koliko je birača pripadnika svake nacionalne manjine ili skupine nacionalnih manjina glasovalo **prema izvadku iz popisa birača „C“** - tako da zbroji zaokružene redne brojeve ispred imena i prezimena birača pripadnika nacionalne manjine koje je birački odbor zaokružio u izvadku iz popisa birača „C“, u stupcu „I“, „II“, „III“, „IV“, „V“ ili „VI“.

VAŽNO!

Broj zaokruženih rednih brojeva u izvadku iz popisa birača „B“ i broj dopisanih birača u izvadku iz popisa birača „C“ mora biti jednak broju zadržanih žutih potvrda.

Broj birača koji je glasovao prema izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“, birački odbor će upisati u zapisnik o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (Toč.VIII.8., Obrasci OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43).

Nakon što je birački odbor utvrdio koliko je birača glasovalo prema izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“, prebrojat će i plave potvrde kako bi utvrdio koliko je ukupno birača pripadnika nacionalne manjine glasovalo na biračkom mjestu za kandidate u XII. izbornoj jedinici.

Broj birača koji su glasovali na temelju plave potvrde upisuje se u zapisnik o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (Toč.VIII.5., Obrasci OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43).

VAŽNO!

Ukupan broj birača pripadnika nacionalne/ih manjine koji je glasovao na biračkom mjestu utvrđuje se tako da se zbroj birača koji je glasovao prema izvadcima iz popisa birača umanjuje za broj birača pripadnika nacionalne/ih manjina koji su glasovali za liste izborne jedinice i uveća za broj birača koji je glasovao na temelju plave potvrde.

Ukupan broj birača koji je glasovao na biračkom mjestu upisuje se u zapisnik o radu biračkog odbora u za to predviđenu rubriku (Toč.VIII.8., Obrasci OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43).

2. Postupanje biračkog odbora nakon otvaranja glasačkih kutija i naputak za utvrđivanje rezultata glasovanja

Nakon što **birački odbor utvrdi broj birača koji su glasovali**, pristupa otvaranju glasačkih kutija i prebrojavanju glasova.

Postupak odvajanja i brojanja glasačkih listića, odnosno brojanja važećih glasačkih listića obavljaju u pravilu svi članovi biračkog odbora, a najmanje pet članova biračkog odbora.

Članovi biračkog odbora će:

- otvoriti glasačku kutiju u kojoj su glasački listići putem kojih se glasovalo za liste izborne jedinice, istresti glasačke listiće te prebrojiti sve glasačke listiće iz te glasačke kutije
- otvoriti glasačku kutiju u kojoj su glasački listići putem kojih se glasovalo u XII. izbornoj jedinici, odvojiti ih po skupinama nacionalnih manjina („po bojama“) i prebrojiti i te glasačke listiće i to za svaku skupinu nacionalnih manjina posebno
- u slučaju potrebe izdvojiti glasačke listiće koji su omaškom ubačeni u pogrešnu kutiju, tako da se mogu pribrojiti glasačkim listićima iz glasačke kutije u koju su trebali biti ubačeni (primjerice, glasački listić za kandidata u XII. izbornoj jedinici ubačen je u glasačku kutiju u koju se ubacuju glasački listići kojima se glasuje za liste izborne jedinice i obrnuto).

VAŽNO!

Broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji mora biti isti ili manji od broja birača koji su glasovali.

Ako je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji za liste izborne jedinice odnosno za kandidate u XII. izbornoj jedinici veći od broja birača koji su glasovali, birački odbor prekida utvrđivanje rezultata glasovanja na tom biračkom mjestu za izbornu jedinicu odnosno za određenu skupinu nacionalnih manjina u XII. izbornoj jedinici i sav izborni materijal odmah zapečaćuje i uz izvješće upućuje općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu.

2.1. Odvajanje nevažećih glasačkih listića od važećih iz glasačke kutije putem koje se glasuje za izbornu jedinicu

Nakon što su prebrojeni glasački listići u obje glasačke kutije, pristupa se odvajanju nevažećih glasačkih listića od važećih u glasačkoj kutiji za izbornu jedinicu.

Važeći glasački listić je onaj iz kojega se na siguran i nedvojbjen način može utvrditi volja birača i okolnost za koju je listu ili kandidata birač glasovao.

Nevažeći glasački listić je:

- **neispunjeni** glasački listić
- glasački listić popunjen na način da se **ne može sa sigurnošću utvrditi** volja birača i okolnost za koju je listu, odnosno kandidata, glasovao
- glasački listić na kojem je birač **glasovao za dvije ili više lista**, odnosno kandidata
- glasački listić na kojem je birač **glasovao za kandidate s različitih lista**, a nije zaokružilo jednu od lista.

Nevažeći glasački listići odvajaju se u posebne omotnice.

2.2. Utvrđivanje broja glasova koje je dobila svaka pojedina lista izborne jedinice

Svaki važeći listić je uvijek i važeći glas za kandidacijsku listu.

Nakon što je utvrđeno koji su glasački listići važeći, potrebno je važeće glasačke listiće razvrstati po glasovima za svaku pojedinu listu (razvrstati ih na onoliko skupina ("hrpica") koliko ima lista).

Za ocjenu da li je određeni glas važeći za listu izborne jedinice, vidjeti Privitak II.

Zbroj glasova koje su dobile liste mora biti jednak broju svih važećih glasačkih listića.

2.3. Utvrđivanje broja glasova za kandidate na pojedinoj listi za izbornu jedinicu

Nakon što je utvrđeno koliko je glasova dobila svaka pojedina lista, pristupa se brojanju glasova za pojedine kandidate sa svake liste.

Prebrojavanje glasova za pojedine kandidate obavlja se za svaku kandidacijsku listu posebno.

Za ocjenu da li je određeni glas važeći za kandidata, vidjeti Priloga III.

Nakon što se utvrdi koliko je glasova dobio pojedini kandidat sa svake liste, broj glasova za svakog pojedinog kandidata upisat će se u zapisnik o radu biračkog odbora.

Ako pojedini kandidat nije dobio niti jedan glas, upisuje se „0“.

2.4. Odvajanje nevažećih glasačkih listića od važećih iz glasačke kutije putem koje se glasuje u XII. izbornoj jedinici

Nakon što je birački odbor završio brojanje glasova iz glasačke kutije za izbornu jedinicu, pristupa se odvajanju nevažećih glasačkih listića od važećih u glasačkoj kutiji za XII. izbornu jedinicu i to **za svaku nacionalnu manjinu odnosno skupinu nacionalnih manjina posebno.**

Važeći glasački listić je onaj iz kojeg se na siguran i nedvojbjen način može utvrditi za kojeg kandidata je birač glasovao.

Nevažeći glasački listić je:

- **neispunjeni** glasački listić
- glasački listić popunjen na način da se **ne može sa sigurnošću utvrditi** za kojeg je kandidata birač glasovao
- glasački listić na kojem je birač **glasovao za dva ili više kandidata, osim glasački listić kojim se glasuje za kandidate srpske nacionalne manjine kada je nevažeći glasački listić onaj na kojem je birač glasovao za više od tri kandidata.**

Nevažeći glasački listići odvajaju se u posebne omotnice.

3. Popunjavanje zapisnika o radu biračkog odbora

Nakon što birački odbor dovrši postupak utvrđivanja rezultata glasovanja, popunit će zapisnik o radu biračkog odbora za izbor zastupnika u Hrvatski sabor za liste izborne jedinice (obrazac OZ-37) odnosno zapisnike o radu biračkog odbora za kandidata/e nacionalne/h manjine/a (obrasci OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43).

Ako se prilikom popunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora dogodi očita pogreška u pisanju, istu treba ispraviti na način da se precрта pogrešno upisan broj tako da on ostane čitljiv, zatim upiše točan broj, a ispravak potvrdi potpisom, dakle, **bez korištenja korekturnog laka ili brisanja greške.**

Uvod i odjeljci I.-IV. (OZ-OZ-37, OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43)

Unose se podaci o:

- izornoj jedinici,
- šifri općine odnosno grada **koja je upisana na prednjoj strani izvadaka iz popisa birača,**
- nazivu općine odnosno grada,
- broju, nazivu i adresi biračkog mjesta,
- sastavu biračkog odbora,
- vremenu početka rada,
- promatračima koji su promatrali rad biračkog odbora i
- vremenu otvaranja i zatvaranja biračkog mjesta.

Odjeljak V.

Popunjava se tako da se u prvom okomitom stupcu (a) upiše redni broj te ime i prezime birača koji, s obzirom na vrstu i stupanj invaliditeta ili zbog toga što je nepismen, nije mogao samostalno glasovati, a u drugom okomitom stupcu (b) redni broj te ime i prezime birača kojem je birački odbor omogućio glasovanje izvan biračkoga mjesta (birač nije mogao pristupiti biračkom mjestu jer je bolestan kod kuće, osoba s invaliditetom, nepokretna osoba i sl.).

Ako ima više birača koje bi trebalo upisati u tablicu u Odjeljku V., tada će birački odbor te birače popisati na posebnom listu koji postaje sastavnim dijelom ovog zapisnika.

Odjeljci VI. i VII.

Obrazac OZ-37

Popunjavaju se tako da se upisuju brojevi birača koji su upisani u izvadak iz popisa birača „A“ i izvadak iz popisa birača „B“ za to biračko mjesto.

Upisuju se brojevi s posljednjih stranica izvadka iz popisa birača „A“ i izvadka iz popisa birača „B“.

Obrasci OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43

Popunjavaju se tako da se upisuje broj birača pripadnika nacionalne/ih manjine/a koji su upisani u izvadak iz popisa birača „A“ i izvadak iz popisa birača „B“ za to biračko mjesto.

Upisuju s brojevi s posljednjih stranica izvadka iz popisa birača „A“ i izvadka iz popisa birača „B“, i to brojevi iz stupaca „I“, „II“, „III“, „IV“, „V“ ili „VI“.

Odjeljak VIII.

Obrazac OZ-37

Nakon utvrđivanja rezultata glasovanja, birački odbor će tražene podatke ubilježiti pod:

- **Toč.VIII.1.** - broj ukupno preuzetih glasačkih listića za liste izborne jedinice
- **Toč.VIII.2.** - broj neupotrijebljenih glasačkih listića za liste izborne jedinice

- **Toč.VIII.3.** – broj upisanih birača pripadnika hrvatskog naroda i ostalih (upisuje se zbroj broja birača iz toč. VI.1. i toč.VII.1 zapisnika o radu biračkog odbora)
- **Toč.VIII.4.** – broj upisanih birača pripadnika nacionalnih manjina iz toč. VI.2.-7. i toč.VII.2.-7. zapisnika o radu biračkog odbora koji su glasovali za liste izborne jedinice, tj. broj birača pripadnika nacionalnih manjina koji su na izvadku iz popisa birača zaokruženi u stupcu „L“
- **Toč.VIII.5.** – broj birača pripadnika hrvatskog naroda i ostalih koji su za liste izborne jedinice glasovali na temelju plave potvrde
- **Toč.VIII.6.** – broj birača pripadnika nacionalnih manjina koji su za liste izborne jedinice glasovali na temelju plave potvrde
- **Toč.VIII.7.** – ukupan broj birača za liste izborne jedinice na biračkom mjestu

Ukupan broj birača za liste izborne jedinice na biračkom mjestu utvrđuje se na način da se ukupnom broju birača upisanom u izvadak iz popisa birača (Toč.VIII.3.) pribroji broj birača pripadnika nacionalnih manjina koji su glasovali za liste izborne jedinice (Toč.VIII.4.) te broj birača pripadnika hrvatskog naroda i ostalih koji su za liste izborne jedinice glasovali na temelju plave potvrde (Toč.VIII.5.), kao i broj birača pripadnika nacionalnih manjina koji su za liste izborne jedinice glasovali na temelju plave potvrde (Toč.VIII.6.).

Dakle, biračko mjesto ima ukupno birača:

$$\text{Toč.VIII.7.} = \text{Toč.VIII.3.} + \text{Toč.VIII.4.} + \text{Toč.VIII.5.} + \text{Toč. VIII.6.}$$

- **Toč.VIII.8.** - popunjava se tako da se upisuju brojevi birača koji su upisani i dopisani u izvadak iz popisa birača „C“
- **Toč.VIII.9.** – ukupan broj birača koji su na glasovali za liste izborne jedinice prema izvadcima iz popisa birača

Ukupan broj birača koji su glasovali za liste izborne jedinice prema izvadcima iz popisa birača utvrđuje se na način da se zbroje svi zaokruženi redni brojevi ispred imena birača koje je birački odbor zaokružio u izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“ u stupcu „L“.

- **Toč.VIII.10.** – ukupan broj birača koji su glasovali za liste izborne jedinice

Ukupan broj birača koji su glasovali za liste izborne jedinice utvrđuje se na način da se zbroji broj birača koji su glasovali za liste izborne jedinice prema izvadcima iz popisa birača (Toč.VIII.9.) sa brojem birača koji su za liste izborne jedinice glasovali na temelju plavih potvrda (Toč.VIII.5. i Toč.VIII.6.).

Dakle, na biračkom mjestu je glasovalo ukupno birača:

$$\text{Toč.VIII.10.} = \text{Toč.VIII.9.} + \text{Toč.VIII.5.} + \text{Toč.VIII.6.}$$

- **Toč.VIII.11.** - ukupan broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji

Ukupan broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji mora biti isti ili manji od ukupnog broja birača koji je glasovao na biračkom mjestu. Ako je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja birača koji je glasovao, birački odbor prekida utvrđivanje rezultata glasovanja na tom

biračkom mjestu za izbornu jedinicu i sav izborni materijal zapečaćuje i upućuje nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu.

- **Toč.12.** – Upisuje se
 - a) broj utvrđenih važećih glasačkih listića
 - b) broj proglašanih nevažećim glasačkih listića
- **Toč.13.** - upisuje se rezultat glasovanja upisivanjem broja glasova koji je dobila pojedina lista izborne jedinice i pojedina kandidatkinja / pojedini kandidat.

Obrasci OZ-38, OZ-39, OZ-40, OZ-41, OZ-42 i OZ-43

Nakon utvrđivanja rezultata glasovanja, birački odbor će tražene podatke ubilježiti pod:

- **Toč.VIII.1.** - broj ukupno preuzetih glasačkih listića za kandidate nacionalne/ih manjine/a
- **Toč.VIII.2.** - broj neupotrijebljenih glasačkih listića za kandidate nacionalne/ih manjine/a
- **Toč.VIII.3.** – broj upisanih birača pripadnika nacionalne/ih manjine/a (upisuje se zbroj broja birača iz toč. VI. i toč.VII. zapisnika o radu biračkog odbora)
- **Toč.VIII.4.** – broj upisanih birača pripadnika nacionalne/ih manjine/a iz toč. VIII.3. zapisnika o radu biračkog odbora koji su glasovali za liste izborne jedinice, tj. broj birača pripadnika nacionalne manjine koji su na izvadku iz popisa birača zaokruženi u stupcu „L“
- **Toč.VIII.5.** – broj birača pripadnika nacionalne/ih manjine/a koji su za kandidate nacionalne manjine glasovali na temelju plave potvrde
- **Toč.VIII.6.** – ukupan broj birača za kandidate nacionalne/ih manjine/a na biračkom mjestu

Ukupan broj birača za kandidate nacionalne/ih manjine/a na biračkom mjestu utvrđuje se na način da se od ukupnog broja birača upisanog u izvadak iz popisa birača pripadnika nacionalne/ih manjine/a (Toč.VIII.3.) oduzme broj birača pripadnika nacionalne/ih manjine/a koji su glasovali za liste izborne jedinice (Toč.VIII.4.) te da se dobivenom broju pribroji broj birača pripadnika nacionalne/ih manjine/a koji su glasovali za kandidate nacionalne/ih manjine/a glasovali na temelju plave potvrde (Toč.VIII.5).

Dakle, **biračko mjesto ima ukupno birača:**

$$\text{Toč.VIII.6.} = \text{Toč.VIII.3.} - \text{Toč.VIII.4.} + \text{Toč.VIII.5.}$$

- **Toč.VIII.7.** - popunjava se tako da se upisuju brojevi birača pripadnika nacionalne/ih manjine/a koji su upisani i dopisani u izvadak iz popisa birača „C“ za to biračko mjesto
- **Toč.VIII.8.** – ukupan broj birača koji su na glasovali za kandidate nacionalne/ih manjine/a prema izvadcima iz popisa birača

Ukupan broj birača koji su glasovali za kandidate nacionalne/ih manjine/a prema izvadcima iz popisa birača utvrđuje se na način da se zbroje svi zaokruženi redni brojevi ispred imena birača koje je birački odbor zaokružio u izvadcima iz popisa birača „A“, „B“ i „C“ u stupcu „I“, „II“, „III“, „IV“, „V“ ili „VI“.

- **Toč.VIII. 9.** – ukupan broj birača koji su glasovali za kandidate nacionalne/ih manjine/a

Ukupan broj birača koji su glasovali za kandidate nacionalne/ih manjine/a utvrđuje se na način da se zbroji broj birača koji su glasovali za kandidate nacionalne/ih manjine/a prema izvadcima iz popisa birača (Toč.VIII.8.) sa brojem birača koji su glasovali na temelju plavih potvrda (Toč.VIII.5.).

Dakle, na biračkom mjestu je glasovalo ukupno birača:

Toč.VIII.9. = Toč.VIII.8. + Toč.VIII.5.

- **Toč.VIII.10.** - ukupan broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji

Ukupan broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji mora biti isti ili manji od ukupnog broja birača koji je glasovao na biračkom mjestu. Ako je broj glasačkih listića u glasačkoj kutiji veći od broja birača koji je glasovao, birački odbor prekida utvrđivanje rezultata glasovanja na tom biračkom mjestu za kandidate nacionalne/ih manjine/a i sav izborni materijal zapečaćuje i upućuje nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu.

- **Toč.VIII.11.** – Upisuje se

- c) broj utvrđenih važećih glasačkih listića
- d) broj proglašeni nevažećim glasačkih listića

- **Toč.VIII.12.** - upisuje se rezultat glasovanja upisivanjem broja glasova koji je dobila pojedina kandidatkinja / pojedini kandidat.

Odjelci IX. – XI.

Unose se podaci o eventualnim izvanrednim okolnostima koje su se dogodile na biračkom mjestu, podaci o tome jesu li promatrači odnosno članovi biračkih odbora imali primjedbe na rad biračkih odbora te vremenu i mjestu sastavljanja zapisnika.

Zapisnik u pravilu potpisuju svi članovi biračkog odbora i njihovi zamjenici, a mora ga potpisati najmanje pet članova biračkog odbora i njihovih zamjenika.

3.1. Korištenje aplikacije prilikom popunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora

Birački odbori na biračkim mjestima u I. – X. izbornoj jedinici mogu prilikom ispunjavanja zapisnika o radu biračkih odbora, u svrhu provjere podataka upisanih u zapisnike OZ-37 do OZ-43, koristiti aplikaciju „Kontrola zapisnika“.

Podaci koji se upisuju u aplikaciju služe isključivo za provjeru podataka iz zapisnika te se ne upisuju u baze podataka.

Korištenje aplikacije „Kontrola zapisnika“ preporuča se kako bi birački odbor ispravio eventualne pogreške u zapisnicima prije nego li ih dostavi nadležnom izbornom povjerenstvu.

Mobilna verzija aplikacije biti će dostupna na App Store (za iOS operativne sustave) i na Google play (za Android operativne sustave), dok će off line verzija aplikacije biti distribuirana preko informatičkih koordinatora izbornih jedinica.

4. Ispunjavanje kontrolnog lista

Birački odbori na biračkim mjestima u I. – X. izornoj jedinici dužni su prilikom ispunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora ispuniti i kontrolni list.

Kontrolni list služi isključivo za provjeru odgovara li zbroj birača pripadnika nacionalnih manjina, koji su glasovali za liste izborne jedinice, upisanih u zapisnike OZ-38 do OZ-43 pod točkom VIII.4., broju birača pripadnika nacionalnih manjina, koji su glasovali za liste izborne jedinice, upisanom u zapisnik OZ-37 pod točkom VIII.4.

Birački odbori dužan je popunjeni kontrolni list priložiti uz zapisnike o radu biračkog odbora te, uz ostali izborni materijal, dostaviti nadležnom izbornom povjerenstvu.

IX. DOSTAVA IZBORNOG MATERIJALA

Birački odbor dostavlja zapisnike o svom radu s ostalim izbornim materijalom nadležnom općinskom odnosno gradskom izbornom povjerenstvu, najkasnije u roku od 12 sati od zatvaranja biračkog mjesta i to na mjesto koje odredi nadležno općinsko odnosno gradsko izorno povjerenstvo.

Promatrači mogu pratiti članove biračkog odbora do trenutka predaje izbornog materijala nadležnom izbornom povjerenstvu i nazočiti predaji istog.

X. PROMATRAČI

1. Pravo promatranja

Pravo promatrati izborni postupak, provedbu izbora te rad izbornih tijela, prema Zakonu o izborima zastupnika u Hrvatski sabor, imaju:

- promatrači političkih stranaka registriranih u Republici Hrvatskoj koje su predložile kandidacijsku listu, odnosno kandidata (promatrači političkih stranaka)
- promatrači birača koji su predložili neovisnu listu, odnosno kandidata (promatrači birača)
- promatrači nevladinih udruga registriranih u Republici Hrvatskoj koje djeluju na području neovisnog promatranja izbornih postupaka, odnosno promicanja ljudskih i građanskih prava (promatrači nevladinih udruga)
- promatrači međunarodnih organizacija koje djeluju u Republici Hrvatskoj (strani promatrači)

Kandidat na izborima ne smije biti promatrač na izborima za koje je kandidat.

2. Službena iskaznica

Službenu iskaznicu promatraču izdaje i uručuje općinsko ili gradsko izorno povjerenstvo na čijem se području izbori promatraju, a za stranog promatrača iskaznicu izdaje i uručuje Državno izorno povjerenstvo.

Ako općinsko ili gradsko izorno povjerenstvo promatraču nije izdalo iskaznicu, promatrač će se identificirati rješenjem izbornog povjerenstva izborne jedinice i javnom ispravom na temelju koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača, a strani promatrač odobrenjem Državnog izbornog povjerenstva i javnom ispravom na temelju koje se može nedvojbeno utvrditi identitet promatrača.

Promatrač je dužan nositi vidljivo istaknutu službenu iskaznicu za cijelo vrijeme promatranja izbornog postupka i rada izbornog tijela.

3. Zabrana isključenja promatranja i mogućnost ograničenja broja promatrača

Izorno tijelo čiji se rad promatra ne smije isključiti promatranje, ali smije ograničiti broj promatrača ako nedostatak prostora ili drugi razlozi ne dopuštaju istodobno promatranje svim promatračima.

Političkim strankama, biračima koji su predložili kandidate, nevladinim udrugama i međunarodnim organizacijama mora se omogućiti da imaju najmanje po jednog promatrača na biračkom mjestu.

4. Prava i obveze promatrača

Promatraču je dopušteno:

- nazočiti radu biračkog odbora od pripremanja biračkog mjesta prije njegova otvaranja, za vrijeme glasovanja, prebrojavanja glasačkih listića i utvrđivanja rezultata glasovanja te ispunjavanja zapisnika o radu biračkog odbora
- stavljati obrazložene primjedbe na rad biračkog odbora u zapisnik o radu biračkog odbora ili ih u pisanom obliku priložiti tom zapisniku te zahtijevati potvrdu o danoj obrazloženoj primjedbi na rad biračkog odbora
- zahtijevati presliku ili prijepis zapisnika o radu biračkog odbora
- dolaziti i odlaziti s biračkog mjesta, ne remeteći postupak glasovanja i rad biračkog odbora te
- te ima pravo biti nazočan primopredaji izbornog materijala

Promatraču nije dopušteno:

- ometati rad biračkog odbora
- odgovarati na upite birača, a u slučaju da mu se birač obrati, dužan ga je uputiti predsjedniku ili zamjeniku predsjednika biračkog odbora
- tonski ili video snimati rad biračkog odbora
- nositi oznake, značke, fotografije, promotivni i drugi materijal samih kandidata, odnosno političkih stranaka koji može utjecati na birače te na bilo koji drugi način aktivno ili pasivno utjecati na birače

5. Prava i obveze izbornih tijela

Predsjednik biračkog odbora dužan je i ovlašten osigurati red i mir na biračkom mjestu za vrijeme glasovanja, kao i nakon zatvaranja biračkog mjesta.

Predsjednik biračkog odbora usmeno će opomenuti promatrača koji ometa rad biračkog odbora, a ako promatrač unatoč opomeni nastavi s ometanjem, predsjednik biračkog odbora ovlašten je naložiti njegovo udaljšavanje.